

www.competencemap.bg

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-2.1.06. "Разработване и внедряване на информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони"
Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси", съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Инвестира във вашето бъдеще

Европейски социален фонд

БЪЛГАРСКА СТОПАНСКА КАМАРА
СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИ БИЗНЕС

www.bia-bg.com

ПРОФЕСИОНАЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТРУКТУРА НА ЗАЕТИТЕ ЛИЦА – ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ВЪЗМОЖНИ РЕШЕНИЯ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ДИСБАЛАНСИТЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА

РЕЗЮМЕ

Анализ на Българската стопанска камара, изготвен за целите на проект „Разработване и внедряване на информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони“.
Анализът е изготвен от доц. Людмила Векова (Пловдивски университет)

1. Състояние и развитие на професионално-квалификационната структура на заетите лица

1. Тенденциите в изменението на осигурените лица по основни квалификационни групи професии съгласно НКПД като абсолютен брой са разнопосочни и се отличават с определена специфика. Те са отражение на сериозните икономически и социални проблеми, породени от глобалната финансова и икономическа криза и специфичното им проявление в отделните отрасли, сектори и икономически дейности на страната. Вследствие на тези процеси се променя както общата заетост на осигурените лица, така и професионално-квалификационната им структура като разпределение по основни квалификационни групи професии.

2. Като следствие от динамиката в изменението на броя на осигурените лица по основни квалификационни групи професии съгласно НКПД, и тенденциите в относителното им изменение по отделни години от периода 2008-2010г. се отличават с разнопосочни проявления. Единствено при група 1 се наблюдава позитивна промяна за целия период, при група 2 тя е налице в края на периода, докато при групи 9 и 10 след положително изменение през 2009г. спрямо 2008г. следва ясно изразено негативно развитие. Едновременното проявление на разнопосочните тенденции по отношение на групите с най-висока и най-ниска квалификация може да бъде оценено като посока на подобряване на професионално-квалификационната структура на заетите лица вследствие на промените в икономиката и пазара на труда в страната.

3. Единствената квалификационна група, която през периода 2008-2010г. се характеризира с положително изменение – и като брой на осигурените лица и като относителен дял е група 1 – президент, законодатели, висши служители и ръководители. Посоченото изменение е много по-силно изразено (и като брой и като процент) през 2009 спрямо 2008 - съответно 23 818 души и 0,83% в сравнение с увеличението през 2010г. спрямо 2009г. – съответно 3 308 души и 0,36%. Тенденцията може да бъде определена като позитивна и та свидетелства за запазване на заетостта в условията на криза сред категориите с най-висока квалификация и равнище на компетентност.

4. Нарастване на броя на осигурените лица – с 2 037 души и на относителния дял – с +0,58% през 2010г. спрямо 2009г. има при група 2 – Аналитични специалисти, което се предхожда от сериозно намаление през 2009г. спрямо 2008г. – съответно с 13 135 души и -0,16%. Посоченото изменение на осигурените лица в група, отличаваща се с по-висока образователна и професионална подготовка и равнище на квалификация и тенденцията за нарастване на техния брой и дял дава основание за дефиниране на положителна тенденция в изменението на професионално-квалификационната структура на осигурените лица като цяло и частност в групите с по-висока квалификация.

5. Разнопосочни тенденции като изменение в броя и относителния дял на осигурените лица в рамките на периода се наблюдават при квалификационни групи 9 – Професии, неизискващи специална квалификация и група 0 – без професионална група. Налице е увеличение на броя и относителния дял на осигурените лица през 2009г. спрямо 2008г. – съответно с 55 557 души и 2,26% за група 9 и 15 137 души и 0,74% за група 0. през 2010г. спрямо 2009г. се наблюдава обратната посока - на намаление през 2010г. спрямо 2009г., което е много по силно изразена при група 9 – спад със 100 531 души (-1,94%) в сравнение с група 0 – спад с 19 232 души (+0,01%). Значителното намаление на броя на осигурените лица в групите с най-ниска квалификация в края на периода отразява оздравяващия ефект на кризата върху пазара на труда вследствие процеса на освобождаването преди всичко на ниско квалифицирани кадри поради което тенденцията може да бъде оценена като положително изменение в професионално-квалификационната структура на заетите лица.

6. Най-силно е изразена е тенденцията на намаление на осигурените лица и като брой и като относителен дял в квалификационна група 7 – Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии. Спадът е много по-силно изразен през 2009г. спрямо 2008г. с 68 004 души (-1,82%) в сравнение с изменението през 2010г. спрямо 2009г. – с -20 098 души (-0,17%). Тенденцията се оценява като негативна, тъй като намалението на групата на квалифицираните работници води до влошаване на квалификационната структура на заетите лица. Като положителна може да бъде отчетена посоката на ограничаване на процеса и значително по-малко намаление в края на периода, която доказва известно преодоляване на негативните тенденции.

7. Аналогични са тенденциите в изменението на броя и относителния дял на осигурените лица в квалификационните групи 3 – Техници и други приложни специалисти, група 4 – Административен персонал, група 5 – Персонал, зает с услуги за населението, охрана и търговия, група 6 – Квалифицирани работници в селското, горското, рибното и ловното стопанство и група 8 – Оператори на машини и съоръжения и работници по монтаж на изделия. При всички тези групи се наблюдава ежегодно намаление на броя на осигурените лица през целия наблюдаван период, като изменението е по силно изразено в началото – през 2009г. спрямо 2008г. и е последвано от по-ограничен спад през 2010г. спрямо 2009г. За група 3 намалението е съответно с 19 153 (2009/2008) и 6 858 души (2010/2009г.), за група 4 – с 13 254 и 8 455 души, за група 5 – с 19 896 и 12 724 души и за група 6 – с 2 546 и 504 души. Най-силно изразена е тенденцията за група 8, при която броят на осигурените през 2009г. спрямо 2008г. спада с 42 170, а през 2010г. спрямо 2009г. – с 6 451 души.

8. По отношение на динамиката в относителния дял на осигурените лица в посочените квалификационни групи тенденциите са аналогични при наличие на противоположни посоки на изменение в отделните години от периода. Първоначалното намаление в относителния дял през 2009г. спрямо 2008г. – съответно с -0,36% за група 3, с -0,19% за група 4, с 0,24% за група 5, с 0,07% за група 6 и с 1,00% за група 8 е последвано (въпреки намалението в абсолютния брой) с положителна промяна в процента за тези групи както следва – с 0,24% за група 3, с 0,20% за група 4, с 0,37% за група 5, с 0,01% за група 6 и с 0,40% - за група 8.

9. Тенденцията за ограничаване на намалението на броя на осигурените лица в посочените групи в периода 2008-2010г. и засилването на темпа на изменение, която намира отражение в нарастване на техния относителен дял в края на посочения времеви интервал може да бъде определена като положителна посока на изменение на професионално-квалификационната структура на заетите лица.

Дефинираните тенденции в структурата на заетите лица по основни класове съгласно НКПД и нейното изменение за периода 2008-2010г. дава основание за извода:

Въпреки известни положителни изменения – едновременно нарастване на броя и относителния дял на групите с по висока квалификация – група 1 и група 2 и намаление на броя и относителния дял на групите с най-ниска квалификация – група 9 и група 0, професионално-квалификационната структура на заетите лица може да бъде оценена като неефективна и силно деформирана със запазване на висок процент на групите с по-ниска квалификация

II. Състояние и развитие на професионално-квалификационната структура на заетите по трудов договор лица

1. Тенденциите в динамиката на работещите по трудов договор лица по основни квалификационни групи професии съгласно НКПД като абсолютен брой също се характеризират с определена специфика и различно изменение. За разлика от посоката на движение при заетите лица, при които е налице положителна промяна при някои от групите, по отношение на работещите по трудов договор намаление на абсолютния брой се наблюдава при всички групи и то през всички години от периода. Разлика има само в темповете на спад на броя на лицата през отделните години.

2. Тенденцията за нарастване на равнището на безработица и съответно спад в заетостта през периода в резултат на негативното въздействие на световната финансова и икономическа криза върху пазара на труда се проявява в намаление на броя на заетите лица като цяло и във всички професионални групи. Общата тенденция се проявява в различна степен в отделните групи, поради което показателна за реалното изменение е промяната на относителния дял на отделните групи.

3. Най-съществено е намалението при групата на „Квалифицирани производствени работници“ и групата „Оператори на машини, съоръжения и транспортни средство и през трите години от периода 2008-2010г., както и в групата на Нискоквалифицираните работници, особено през 2009г. спрямо 2008г. Сред групите с по-високо равнище на квалификация, по-съществено намаление има в категорията „Приложни специалисти“ през 2010г. спрямо 2009г., както и тази на „Административния персонал“ през целия наблюдаван период. В резултат на отбелязаните тенденции в изменението на броя на работещите по трудов договор по основни квалификационни групи, общата структура през отделните години в общи линии се запазва, с изключение на 2010г., през която категорията „Аналитичните специалисти“ по брой изпреварва както групите на „Приложните специалисти“ и на „Административния персонал“, така и категорията „Квалифицирани производствени работници“. Посоченото изменение може да бъде оценено като положителна посока на подобряване на професионално-квалификационната структура на работещите по трудов договор лица, тъй като е свързано с нарастване на броя на заетите в група, отличаваща се с по-високо образователно квалификационно ниво.

4. След съществено намаление през 2009г. спрямо 2008г. се ограничава спадът в броя на работещите по трудов договор от категория „Персонал, зает с услуги за населението, охрана и търговия“, което отразява по-интензивния процес на освобождаване на заети лица от сферата на производството в сравнение със сферата на услугите, както и засилване на процеса на преобладаваща заетост в отраслите, свързани с търговията, услугите и охраната в сравнение с тези с производствена насоченост.

5. Динамиката в изменението на броя на работещите по трудов договор лица по основни квалификационни групи професии съгласно НКПД определя тенденциите в промяната на относителния им дял по отделни години от периода 2008-2010г. Тенденцията за нарастване на равнището на безработица и съответно спад в заетостта през периода в резултат на негативното въздействие на световната финансова и икономическа криза върху пазара на труда се проявява в намаление на броя на заетите лица като цяло и във

всички професионални групи. Общата тенденция се проявява в различна степен в отделните групи, поради което показателна за реалното изменение е промяната на относителния дял на отделните групи.

6. Най – голям е относителният дял на работещите по трудов договор, попадащи в категориите „Персонал, зает с услуги за населението, охрана и търговия” - 17% (2008г. и 2009г) и 19% (2010г); „Нискоквалифицирани работници” - 17% (2008г.) и 16% (2009г.и 2010г.) и „Оператори на машини и съоръжения и транспортни средства” - 14% през трите години от периода. Близки по стойност са относителните дялове на работещите по трудов договор в категориите „Квалифицирани производствени работници” – 13% (2008г. и 2009г.) и 11% (2010г.); „Приложни специалисти” – 12% (2008г. и 2009г.) и 11% (2010г.), „Аналитични специалисти” – 11% (2008г. и 2009г.) и 12% (2010г.) и „Помощен персонал” – 11% (през трите години от периода). Най-малък е процентът на работещите по трудов договор от категориите „Ръководни служители” – 4% (2008г.) и 5% (2009г. и 2010г.) и „Производители в селското, горското , ловното и рибното стопанство” – под 1% от общия брой през трите години от периода.

7. Измененията в относителният дял на работещите по трудов договор от основните квалификационни групи, съгласно НКПД при времеви интервал 2008-2010г. се характеризират със следните тенденции:

- Нараства процентът на група 1 „Ръководни служители” – от 4% (2008г.) на 5% (2009г.), като стойността се запазва и през 2010г.;
- Увеличава се през 2010г. – от 11% (през 2008 и 2009г.) на 12% относителния дял на групата Аналитичните специалисти;
- Намалява от 12% (през 2008 и 2009г.) на 11% (2010г.) относителния дял на групата „Приложни специалисти”;
- Значително нараства през 2010г. – от 17% (2008г. и 2009г.) на 19% относителния дял на работещите по трудов договор от групата „Персонал, зает с услуги за населението, охрана и търговия”.
- Аналогично е изменението и при групата „Квалифицирани производствени работници” – от 13% (2008г. и 2009г.), на 11% (2010г.), като то е следствие от сериозните проблеми във връзка със стабилизиране на заетостта на работещите по трудов договор от отраслите от производствената сфера, както и следващото във времеви аспект след слабите признаци за възстановяване на някои от отраслите на българската икономика подобряване на състоянието на пазара на труда.
- Намалява процентът на заетите по трудов договор от групата „Нискоквалифицирани работници” – от 17% (2008г.) на 16% (2009г.), който процент се запазва и през 2010г. и той отразява интензивния процес на освобождаване на нискоквалифицирани работници в началния период на въздействието на глобалната финансова и икономическата криза върху българската икономика и пазара на труда.

Информацията за структурата на заетите лица по основни класове съгласно НКПД дава основание за следните изводи:

1. По-същественият като брой и относителен обхват на категориите персонал, които не изискват висока квалификация и са ориентирани към непроизводствени сектори определят характеристиката на професионално- квалификационната структура като недостатъчно ефективна и отговаряща на съвременните изисквания за по-високо качество на работната сила и за по-висока степен на образователна и професионална подготовка.

2. Тенденциите в изменението на относителния дял на работещите по трудов договор лица по основни квалификационни групи показват положителна промяна в две насоки:

- От една страна, нараства относителният дял на работещите от групите с най-високо равнище на образователна и професионална подготовка и квалификация – „Ръководни служители” и „Аналитични специалисти”
- От друга страна, намалява процентът на работещите в групата с най-ниско ниво на квалификация – „Нискоквалифицирани работници”;

По отношение на първите два класа изменението, което може да се оцени като позитивно е резултат основно от освобождаването на по-голям брой работници с по-ниска квалификация от тези групи

3. Като негативна посока на изменение на професионално-квалификационната структура на заетите лица може да бъде определена тенденцията за нарастване на относителния дял на групата „Персонал, зает с услуги за населението, охрана и търговия”, запазване на високия процент на групата „Помощен персонал”, както и намалението на дела на групата на „Квалифицираните производствени работници”. Докато за първата група посоченото изменение отразява тенденциите в структурата на икономиката и преимущественото развитие на сферата на услугите, по отношение на другите две групи намалението на относителния дял на заетите в тях доказва негативните тенденции в образователно-квалификационното равнище на отраслите и очакванията за сериозни затруднения в кадровото им обезпечаване с работна сила с по-високо качество и недостиг на работна сила като качество на образование и подготовка.

III. Професионално-квалификационна структура на заетите лица в пилотните за проекта сектори

1. Електроника

Професионално-квалификационната структура на заетите лица в сектор „Електроника” се характеризира със следните особености:

- Най-голям е броят на заетите лица в групата „Оператори на машини и съоръжения и работници по montaje на изделия”, като при това след известно намаление на показателя през 2009г. спрямо 2008г., тенденцията се променя в положителна посока. Посоченото изменение и то в условията на криза свидетелства за подобряване на качествената структура на заетите лица в сектора.
- Голям е броят на заетите лица и в групата „Професии, неизискващи специализирана квалификация, като е налице и съществена разлика с равнището на заетост в предходната група. По отношение на тази категория тенденцията е в обратна посока – след известно нарастване на броя на заетите лица в началото на периода, през 2010г. налице е известен спад, отразяващ последствията от кризата и посъществения брой на освободените лица с ниска квалификация в сравнение със заетите от другите групи;
- Третата група с по-значителен брой заети лица е тази на „Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии”. По отношение на нея като положителна може да бъде определена тенденцията на ограничаване на темпа на спад на показателя през 2009г. спрямо 2008г., вследствие на което намалението на броя на заетите лица през 2010г./2009г. е незначително и много по-малко в сравнение с предходния период;
- Съществен и при това запазващ равнището си е броят на заетите лица в групите с по-високо равнище на образователна и професионална подготовка – „Аналитични специалисти” и „Техници и други приложни специалисти”.

- Съществено е и равнището на показателя за групата с най-високи качествени характеристики – „Президент, законодатели, висши служители и ръководители“, като това е другата група /освен „Квалифицирани работници“/, при която е налице положително изменение и то през целия период.
- Положителна е и тенденцията за ограничаване на броя на заетите в групата „Административен персонал“, което свидетелства за определен резултат от процеса на оптимизиране на общата структура на персонала.

Посочените характеристики на професионално-квалификационната структура на заетите лица в сектор „Електроника“ на база разпределението им по основни квалификационни групи дават основание тя да бъде определена като равнище с високо качество. Едновременно с това тенденциите в изменението на повечето групи въпреки влиянието на глобалната финансова и икономическа криза са в положителна посока като потвърждават оценката за качеството на професионално-квалификационната структура на отрасъла през периода 2008-2010г.

2. Електротехника

- Най-голям е броят на заетите лица в групата „Оператори на машини и съоръжения и работници по montaje на изделия“, като след известно намаление на показателя през 2009г. спрямо 2008г., равнището се запазва през 2010г. Посочената тенденция свидетелства за преодоляване на негативното влияние на кризата и стабилизиране на развитието на сектора.
- Висок е броят на заетите лица и в групата „Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии“, като налице е известно намаляване на разликата с равнището на заетост в предходната група. По отношение на тази категория тенденцията е разнопосочна – след слабо нарастване на броя на заетите лица в началото на периода, през 2010г. посоката се променя, в резултат на което броят на заетите лица от тази категория се установява на равнището на 2008г.
- Броят на заетите лица в групите с по-високо равнище на образователна и професионална подготовка – „Аналитични специалисти“ и „Техници и други приложни специалисти“ е високо, но като равнище относителният им дял изостава в сравнение с отрасъл „Електроника“;
- Аналогично и при групата с най-високи качествени характеристики – „Президент, законодатели, висши служители и ръководители“, броят на заетите лица е сравнително висок, но изоставащ съпоставимо с отрасъл „Електроника“. По отношение на динамиката през наблюдавания период това е единствената категория с положително изменение.
- Нисък е броят на заетите лица в категорията „Професии, неизискващи специализирана квалификация“, като при това налице е слабо ежегодно намаление.
- Известно, макар и незначително, намаление на равнището на заетост има в групата „Административен персонал“.

Характеристиките на професионално-квалификационната структура на заетите лица в сектор „Електротехника“ на база разпределението им по основни квалификационни групи съгласно НКПД поставят сектора в групата със сравнително високо качествено равнище. То обаче е по-ниско в сравнение със състоянието на професионално-квалификационната структура на сектор „Електроника“. Тенденциите в изменението на повечето групи свидетелстват за известно преодоляване на негативите на отражението на глобалната финансова и икономическа криза върху развитието на сектора и състоянието на заетостта в него.

3. Машиностроене

Състоянието на професионално-квалификационната структура на заетите лица в сектор „Машиностроене“ се отличава със следните особености:

- За разлика от секторите „Електроника“ и „Електротехника“, най-голям е броят на заетите лица в групата „Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии“, което свидетелства за производствената ориентация на сектора. Поради това след същественото намаление в началото на периода като отражение на свиването на производството вследствие световната криза, тенденцията се променя в положителна посока през 2010г. спрямо 2009г.
- Висок е броят на заетите лица и в групата „Оператори на машини и съоръжения и работници по montaje на изделия“, като и при тази категория са налице тенденции на изменение, аналогични на предходната категория
- И в сектор „Машиностроене“ третата категория с най-висока заетост е тази на „Професии, неизискващи специализирана квалификация“. Но при нея, за разлика от предходните две категории посоката на изменение е на спад в броя на заетите през целия период, което отразява тенденцията на освобождаване на значителен брой лица с ниска квалификация в производствата от сектор „Машиностроене“.
- Броят на заетите лица в категориите с по-високо равнище на образователна и професионална подготовка – „Аналитични специалисти“ и „Техници и други приложни специалисти“ като равнище в двете групи се доближава, но изостава спрямо нивото на заетите в същите групи в секторите „Електроника“ и „Електротехника“. При това аналогична е и тенденцията в тяхното изменение – на негативна промяна на известен спад;
- По отношение на групата с най-високи качествени характеристики – „Президент, законодатели, висши служители и ръководители“, вследствие нарастване на броя на заетите лица, по-високо в началото на периода, се наблюдава доближаване и почти изравняване на равнището на заетост в тази категория до нивото на заетите лица в предходните две категории.
- Известно, макар и незначително, намаление на равнището на заетост има в групата „Административен персонал“.

Характеристиките на професионално-квалификационната структура на заетите лица в сектор „Машиностроене“ на база разпределението им по основни квалификационни групи съгласно НКПД поставят сектора като позиция след секторите „Електроника“ и „Електротехника“. Тенденциите в изменението на повечето групи свидетелстват за известно преодоляване на негативите на отражението на глобалната финансова и икономическа криза върху развитието на сектора и известно стабилизиране на състоянието на заетостта в него

4. Метали

- Подобно на структурата в сектор „Машиностроене“, най-голям е броят на заетите лица в групата „Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии“, което доказва производствената ориентация на сектора. Това е причина за същественото намаление в началото на периода, като темпът на спад е значително по нисък през 2010г. спрямо 2009г.;
- Висок е броят на заетите лица от сектор „Метали“ и в групата „Оператори на машини и съоръжения и работници по montaje на изделия“, като и при тази категория са налице тенденции на изменение, аналогични на предходната категория - след сериозно намаление през 2009/2008г., незначителен

спад през 2010г./2009г. Поради по-ограничените темпове на промяна на равнището на заетост в тази категория, броят на заетите в нея се доближава в края на периода до това на предходната категория;

- И в сектор „Метали“ третата категория с най-голям брой заети лица е тази на „Професии, неизискващи специализирана квалификация“. Но при нея, за разлика от предходните две категории, темпът на спад е по-значителен в края на периода в сравнение с намалението през 2009/2008г. При този сектор процесът на освобождаване на значителен брой лица с ниска квалификация се проявява в по-късен период;
- Броят на заетите лица от сектор „Метали“ в категориите с по-високо равнище на образователна и професионална подготовка – „Аналитични специалисти“ и „Техници и други приложни специалисти“ като равнище изостава спрямо нивото на заетите в същите групи в секторите „Електроника“ и „Електротехника“ и същевременно изпреварва това в секторите „Мебели“, „Месопреработване“ и „Туризъм“. Тенденцията в тяхното изменение е негативна – като при първата категория спадът е по-съществен в края на периода, докато при втората категория промяната е по-голяма в началото на периода;
- По отношение на групата с най-високи качествени характеристики – „Президент, законодатели, висши служители и ръководители“, вследствие нарастване на броя на заетите лица, по-високо в началото на периода, се наблюдава доближаване и изпреварване на равнището на заетост в тази категория до нивото на заетите лица в предходните две категории.
- Близо като равнище до предходните групи е броят на заетите в категорията „Административен персонал“. И при тази група тенденцията е негативна и по-силна изразена в началото на периода;

Характеристиките на професионално-квалификационната структура на заетите лица в сектор „Метали“ на база разпределението им по основни квалификационни групи съгласно НКПД поставят сектора като позиция след секторите „Електроника“, „Електротехника“ и „Машиностроене“. Тенденциите в изменението на повечето групи свидетелстват за известно преодоляване на негативите на отражението на глобалната финансова и икономическа криза върху развитието на сектора и известно стабилизиране на състоянието на заетостта в него.

5. Мебели

- Аналогично на професионално-квалификационната структура в сектор „Машиностроене“, най-голям е броят на заетите лица в групата „Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии“, което потвърждава производствената ориентация на сектора. Поради тази причина в началото на периода се наблюдава сериозен спад в равнището на заетост в тази категория;
- Висок е броят на заетите лица и в групата „Оператори на машини и съоръжения и работници по montaje на изделия“, като и при тази категория са налице тенденции на изменение, аналогични на предходната категория. Поради по-ограничените темпове на спад в тази категория, особено през 2010/2009г., броят на заетите в края на наблюдавания период се доближава до този в категорията „Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии“;
- И в сектор „Мебели“ третата категория с най-висока заетост е тази на „Професии, неизискващи специализирана квалификация“. Но при нея, за разлика от предходните две категории посоката на изменение запазва темпа на спад в броя на заетите и в края на периода, което отразява тенденцията на освобождаване на значителен брой лица с ниска квалификация в производствата от сектор „Мебели“;

- Броят на заетите лица в категориите с по-високо равнище на образователна и професионална подготовка – „Президент, законодатели, висши служители и ръководители“, „Аналитични специалисти“ и „Техници и други приложни специалисти“ като равнище в трите групи е най-ниско в сравнение със секторите „Електроника“, „Електротехника“ и „Машиностроене“, което е основание качеството на професионално-квалификационната структура на сектора да бъде определено като по-ниско;
- Висок е броят на заетите лица и в категорията „Административен персонал“, като въпреки известното намаление на заетостта в групата през наблюдавания период, равнището ѝ изпреварва това в предходните три категории;
- За разлика от анализирания предходни сектори, в сектор „Машиностроене“ се наблюдава сравнително по-висок брой на заетите лица и в категорията „Персонал, зает с услуги за населението, охрана и търговия“. Посочената тенденция отразява значителното развитие и на търговската дейност в предприятията от сектора;
- Като негативно може да бъде определено високото ниво на групата „Без професионална група“, което е резултат от проблеми с набирането на данни и информационната осигуреност на сектора.

Характеристиките на професионално-квалификационната структура на заетите лица в сектор „Мебели“ на база разпределението им по основни квалификационни групи съгласно НКПД поставят сектора като позиция след секторите „Електроника“, „Електротехника“ и „Машиностроене“. Тенденциите в изменението на повечето групи свидетелстват за известно преодоляване на негативите на отражението на глобалната финансова и икономическа криза върху развитието на сектора и известно стабилизиране на състоянието на заетостта в него

6. Месопреработване

- Това е единственият от анализиранияте сектори, в който най-голям е броят на заетите лица в групата „Професии, неизискващи специализирана квалификация“, което определя характеристиката му като сектор с най-ниско в сравнение с предходните качество на професионално-квалификационната структура на заетите лица. Това определя и ежегодното съществено намаление на равнището на заетост, което е следствие от процеса на освобождаване предимно на лица с ниска квалификация;
- Следващата квалификационна група с по-високо равнище на заетост е „Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии“. Тенденциите в изменението на броя на заетите лица през наблюдавания период отразяват процеса на по-ограничено в сравнение с предходната категория освобождаване на кадри. При това темпът се засилва в известна степен към края на периода, което е резултат от процесите на пазара на труда – първоначално по-съществено освобождаване на нискоквалифицирани кадри, което към края на периода се трансформира в нарастване на броя на освободените работници с по-висока квалификация;
- Третата като равнище на заетите лица квалификационна група в сектора е „Оператори на машини и съоръжения и работници по montaje на изделия“, като и при тази категория са налице тенденции на изменение, аналогични на предходната категория;
- Сравнително по-висок в сравнение с предходните сектори е броят на заетите в категорията „Административен персонал“. Но при нея, за разлика от предходните категории посоката на изменение запазва темпа на спад в броя на заетите през целия период;

- Относително по-високо е и равнището на заетост в квалификационната група „Персонал, зает с услуги за населението, охрана и търговия“, което показва по-високият обхват в сектора на търговската дейност;
- Броят на заетите лица в категориите с по-високо равнище на образователна и професионална подготовка – „Президент, законодатели, висши служители и ръководители“ , „Аналитични специалисти“ и „Техници и други приложни специалисти“ като равнище в трите групи е най-ниско в сравнение със предходните сектори, което също е основание качеството на професионално-квалификационната структура на сектора да бъде определено като по-ниско. За сектора специфично е сравнително по-високото ниво в категорията „Техници и други приложни специалисти“ в сравнение с останалите две. При категориите „Президент, законодатели, висши служители и ръководители“ и „Аналитични специалисти“ поради едновременното проявление на две противоположни тенденции – на положително изменение в първата група и на спад в равнището във втората, нивата в края на периода се доближават като стойност;

Характеристиките на професионално-квалификационната структура на заетите лица в сектор „Месопереработване“ на база разпределението им по основни квалификационни групи съгласно НКПД поставят сектора като позиция след секторите „Електроника“, „Електротехника“, „Машиностроене“, „Метали.“ И „Мебели“ Тенденциите в изменението на отделните квалификационни групи в сектора имат за резултат запазване на позицията му сред останалите анализирани приоритетни за нуждите на проекта сектори.

7. Туризъм

- Това е единственият от анализираните сектори, в който най-голям е броят на заетите лица в групата „Персонал, зает с услуги за населението, охрана и търговия“. Посочената особеност е основание секторът да бъде отнесен към групата с по-ниски качествени характеристики. При това степента на концентрация е много голяма, при което разликата с броя на заетите лица в останалите квалификационни групи е съществена. Това определя и ежегодното съществено намаление на равнището на заетост, по-силно изразено в началото на периода, като ефект от процеса на освобождаване заети лица вследствие на кризата;
- Следващата квалификационна група с по-високо равнище на заетост е „Професии, неизискващи специализирана квалификация“, което потвърждава оценката за по-ниско качество на професионално-квалификационната структура на сектор „Туризъм“. От позициите на дефинирането на сектора като приоритетен за българската икономика и неговото стратегическо значение, високото равнище на заетост в тази група може да окаже негативно влияние върху перспективите за бъдещото му развитие;
- Третата като равнище на заетите лица квалификационна група в сектора е „Без професионална група“, което е друга специфична особеност спрямо характеристиките на останалите сектори, в които равнището на заетост в тази група е незначително. Посочената особеност се дължи до голяма степен на високия процент на сезонната заетост, при което се допускат слабости при коректното подаване на данните. За изменението в равнището на заетост в тази група е характерно равномерно ежегодно намаление през целия период 2008-2010г.;
- Сравнително по-висок в сравнение с предходните сектори е броят на заетите в категорията „Административен персонал“, което потвърждава направения извод за по-ниско качество на професионално-квалификационната структура на сектор „Туризъм“. И при нея, подобно на

предходната категория е налице равномерно ежегодно намаление на броя на заетите лица през целия период;

- Сред квалификационните групи с по-високи качествени характеристики сравнително по-високо е и равнището на заетост в квалификационната група „Президент, законодатели, висши служители и ръководители“, но нивото е най-ниско в сравнение с останалите сектори. Това е единствената група с положително изменение и нарастване на броя на заетите лица през периода. Другата категория с близко до предходната група равнище на заетост е „Техници и други приложни специалисти“, при която изменението през периода е незначително, което води до запазване на броя на заетите лица. Сравнително най-ниско в трите групи е равнището на заетост в категорията „Аналитични специалисти“, което се запазва като ниво през периода 2008-2010г.
- Специфично за сектора, за разлика от останалите анализирани сектори е и по-ниското в сравнение с равнището на категориите с по-високи качествени характеристики ниво на заетост в групите „Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии“ и „Техници и други приложни специалисти“. И при двете категории изменението през периода – на намаление на броя на заетите лица е незначително, поради което и равнището на заетост в тях се запазва през периода 2008-2010г.

Характеристиките на професионално-квалификационната структура на заетите лица в сектор „Туризм“ на база разпределението им по основни квалификационни групи съгласно НКПД поставят сектора на последна позиция след секторите „Електроника“, „Електротехника“, „Машиностроене“, „Метали“, „Мебели“ и „Месопреработване“. Тенденциите в изменението на отделните квалификационни групи в сектора имат за резултат запазване на позицията му сред останалите анализирани приоритетни за нуждите на проекта сектори.

За повече информация:

Александър Миланов

Връзки с обществеността

Българска стопанска камара

Тел.: 02 932 09 28

Факс: 02 987 26 04

GSM: 0879 27 92 81

E-mail: a.milanov@bia-bg.com

Web: www.bia-bg.com

FB: www.facebook.com/businessbulgaria

